

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO
TYÖTERVEYSLAITOKSEN (TTL) TOIMINNASTA VUODELTA 2022**

SISÄLLYS

1. Yleisarvio ja valmistelu.....	3
2. Tulossopimuksen toteutuminen.....	3
2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta.....	3
2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta	4
3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	6
4. Toimenpiteet.....	6
4.1 Työterveyslaitokselle ehdotetut toimenpiteet.....	6
4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	6

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanottonsa Työterveyslaitoksen toiminnasta vuodelta 2022 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilintarkastuskertomus ja siitä 3.5.2023 annettu tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Edelleen jatkunut Covid-19-pandemia ja sen aiheuttamat toimenpiteet sekä helmikuussa 2022 käynnistynyt Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttivat tulossopimuskauden kolmannen vuoteen. Ukrainan kriisin myötä lisääntynyt maahantulo, kriisiapu sekä kriisin seurannaisina käynnistyneet globaalien talouden ongelmat ovat vaikuttaneet koko hallinnonalan toimintaan. Vuoden 2022 tulostavoitteiden toteutumista on arvioitu 1-5-asteikolla kuten aiemminkin. Kokonaislukujen lisäksi on voinut käyttää puolikkaita numeroita. Arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon. Jos joku merkittävä tavoite ei ole toteutunut, voi kokonaisarvosana olla enintään 3,5. Toisaalta, jos toteutumatta on jäänyt vähäiseksi arvioitu tavoite, voi kokonaisarvosana olla 4 tai 4,5, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että Työterveyslaitos (TTL) on toteuttanut vuoden 2022 tulostavoitteet tavoitteen mukaisesti (arvosana 4).

Arviointiasteikko 1-5; jossa:

- 1 = Tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna.
- 2 = Tulostavoite on osittain toteutunut:
- 3 = Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti.
- 4 = Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti.
- 5 = Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön sisäisessä valmisteluryhmässä ja työ- ja tasa-arvo-osaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, ja Työterveyslaitos on antanut siitä palautteen. Perhe- ja peruspalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, tilintarkastuskertomukseen sekä Työterveyslaitoksen vuoden 2022 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Työterveyslaitoksen tavoitteena on hyvän työelämän kehittäminen. Työterveyslaitos tuottaa tutkimukseen perustuvaa tietoa päätöksenteon tueksi ja edistää siihen perustuvia, terveyden ja turvallisuuden kannalta hyviä toimintatapoja. Työterveyslaitos antoi vuonna 2022 eduskunnalle ja ministeriöille 28 lausuntoa. Työterveyslaitos tukee ministeriötä tehtäväläheensä

EU-tehtävissä ja kansainvälisissä tehtävissä ja osallistuu konserniviestinnän linjausten valmisteluun ja yhteiseksi sovittuihin viestinnän hankkeisiin. Kolmatta vuotta jatkuneissa poikkeuksellisissa olosuhteissa Työterveyslaitos tuki toimialueellaan sosiaali- ja terveysministeriötä koronapandemiaan liittyvällä ohjeistuksella ja viestinnällä sekä Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaan liittyvällä viestinnällä, esimerkiksi koskien työpaikkojen kriisitilanteiden hallintaa. Työterveyslaitos on ollut aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja muun muassa hallitusohjelmaan sisältyvissä työelämäohjelmissa.

2.2. Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

Korona

Työterveyslaitos on täyttänyt COVID 19 –pandemian aikana roolinsa kiitettävästi. Työterveyslaitos on laatinut muun muassa ohjeistuksia eri toimialojen työpaikoille kolmikantaisena yhteistyönä. Työterveyslaitoksen tuki on auttanut työpaikkoja riskien arvioinnissa ja ennaltaehkäisyssä. Lisäksi Työterveyslaitos on viestinyt laajasti eri kanavissa.

Palvelut

Työterveyslaitos on tukenut tulostavoitteiden mukaisesti etuuksien ja palveluiden yhteensovittamiseen liittyvää työtä erityisesti tuottamalla ajantasaista tietopohjaa ja tietokuvaa päätöksenteon tueksi. Työterveyslaitoksen asiantuntijuutta on hyödynnetty muun muassa Marinin hallitusohjelmaan sisältyneessä Työkykyohjelmassa ja työikäisten palveluiden yhteensovittamista edistävässä TYÖOTE-hankkeessa. Työterveyslaitos on muun muassa kerännyt sotehenkilöstön työhyvinvointiaineiston hyvinvointialueilta (Mitä kuuluu –kysely) ja tehnyt työtä työhyvinvoinnin ja työkykyjohtamisen tukemiseksi. Lisäksi Työterveyslaitos on tehnyt Hyvän työn edellytykset –toimintamalleja sote-työpaikoille.

Toimintakyky

Työterveyslaitos edistää työ- ja toimintakykyä erityisesti tutkimuksella. Työterveyslaitoksen tutkimustavoitteet koskevat erityisesti tutkitun tiedon tuottamista, soveltamista sekä hyvien käytäntöjen ja toimintamallien valtakunnallista levittämistä. Käytäntöjen ja toimintamallien levittämistä Työterveyslaitos toteutti muun muassa hallitusohjelmaan sisältyvissä Työelämän mielenterveysohjelmassa ja Työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelmassa (TYÖ2030).

EU-elpymisrahoituksen (RRP) tuella käynnistyi osana Työkykyohjelman laajennosta muun muassa työttömien terveystarkastusten kehittäminen ja työttömien työnhakua ja mielenterveyttä lisäävä TAITE-valmennuksen kokeilu.

Työterveyslaitokselle asetetut työ- ja toimintakykyä koskevat tutkimustavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Työterveyslaitos teki tutkimusta ja julkaisuja käynnistäen tai toteuttaen yksin tai yhdessä muiden tahojen kanssa tutkimus- ja kehitysprojekteja koskien muun muassa kemikaalien riskien arviointia ihmisten terveyden ja turvallisuuden takaamiseksi sekä puhtaan ja kestävä ympäristön suojelemiseksi (PARC), työterveyshuoltojen kemiallisten altisteiden hallintaa ja arviointia (työterveyshuollon kemikaaliosaaminen), työturvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin parantamista kansainvälisissä toimitusketjuissa ja hybridi-, etä- ja

lähityötä (HELP). Lisäksi Työterveyslaitos toteutti TYÖ2030-ohjelmassa MEADOW-tutkimuksen, jossa selvitettiin työelämän tilaa ja muutoksia sekä pyrittiin tunnistamaan, millaisia kehittämistarpeita johto ja henkilöstö näkevät työorganisaatioissaan ja työyhteisöissään.

Kansallisessa sisäilma ja terveys –ohjelmassa (2018-2028) Työterveyslaitos uudisti sisäilmaohjeet ”Sisäilmastaselvitys ja olosuhdearviointi” ja ”Terveydellisen merkityksen arviointi sisäilmatilanteissa”.

Työterveyslaitoksella oli vuonna 2022 käynnissä 116 tutkimus- ja kehittämisprojektia, joista noin sataan Työterveyslaitos sai ulkopuolista, kilpailtua tutkimusrahoitusta. Vuonna 2022 Työterveyslaitoksella valmistui 173 tieteellistä julkaisua. Julkaisujen määrä väheni hieman vuodesta 2021.

Toimeentulo

Työterveyslaitos tukee päätöksentekoa ajantasaisella, tutkitulla tiedolla. Työterveyslaitos tuotti asetettujen tulostavoitteidensa mukaisesti tutkimustietoa terveyden ja työn sekä työkyvyyttömyyden välisestä segmentaatiosta.

Työterveyslaitos osallistui aktiivisesti sosiaaliturvauudistusta koskevaan työhön. Työterveyslaitos on ollut mukana laatimassa sosiaaliturvakomitean välimietintöä, jonka mukaan työkyvyn ja työkyvyyttömyyteen liittyviä etuuksia tulisi yksinkertaistaa ja joustavoittaa.

Horisontaaliset

Työterveyslaitoksen horisontaaliset tavoitteet eroavat osittain muusta valtionhallinnosta Työterveyslaitoksen poikkeavan organisatorisen aseman vuoksi.

Henkilöstötyytyväisyys (3,78) laski hieman edellisestä vuodesta. Verrattuna edelliseen vuoteen arvio Työterveyslaitoksesta hyvänä työpaikkana (4,08) laski hieman, kuten myös henkilöstön oma arvio työhyvinvoinnista (8,21). Sairauspoissaolojen määrä (7,16 pv/htv) nousi hieman edellisestä vuodesta.

Medianäkyvyys väheni verrattuna vuoteen 2021, jolloin medianäkyvyyttä lisäsi erityisesti koronaan liittyvät aiheet. Potentiaalinen tavoitettavuus digitaalisessa uutismediassa laski.

Digitalisointi eteni lähes suunnitellusti. Tietoturvaan koskevat tavoitteet etenivät suunnitellusti. Työterveyslaitos kiinnitti erityisesti huomiota kyberturvallisuuden vahvistamiseen.

Taloudellinen asema (rahoitus)

Työterveyslaitos on jatkanut sosiaali- ja terveysministeriön johdolla Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen havaintojen ja sosiaali- ja terveysministeriön teettämän kilpailuoikeudellisen selvityksen perusteella käynnistettyjen jatkotoimenpiteiden työstämisestä. Vuonna 2022 jatkettiin työtä Työterveyslaitosta koskevan sääntelyn uudistamiseksi muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön tekemällä taustamuistiolla Työterveyslaitoksen

toiminnasta ja rahoituksesta annetun lainsäädännön uudistamisesta. Taustamuistio oli myös lausunnolla.

Työterveyslaitoksen valtionosuus vuonna 2022 nousi 27,7 miljoonaan euroon edellisen vuoden tasolta, joka oli 25,5 miljoonaa euroa, sisältäen TYÖ2030-hankkeen rahoitusta 3,5 miljoonaa euroa. Työterveyslaitoksen tulos vuonna 2022 oli alijäämäinen 1,4 miljoonaa euroa. Tappioista 820 tuhatta euroa aiheutui sijoitusomaisuuden alaskirjauksista ja 580 tuhatta euroa liiketoiminnan tappioista. Toiminnasta rahoitettiin valtionavulla 52 %. Toiminnasta loput rahoitettiin tutkimus- ja kehittämisrahoituksella ja maksullisella toiminnalla. Oman toiminnan tuotot olivat 23,7 miljoonaa euroa ja toteutuivat alle budjetoidun tason, joka oli 25,2 miljoonaa euroa, jääden budjetoidusta 1,4 miljoonaa euroa. Oman toiminnan tuottojen summa nousi vuoteen 2021 verrattuna 0,2 miljoonaa euroa.

Käyttömenot ja henkilöstökulut olivat 50,26 miljoonaa euroa ja ne nousivat vuoden 2021 tasosta 4,0 miljoonaa euroa. Kulujen noususta 1,7 miljoonaa johtui henkilöstökuluista, 2,0 miljoonaa ulkoisten palveluiden ostamisesta ja 0,3 miljoonaa kiinteistökulujen noususta. Laitehankintoihin ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin käytettiin 1,8 miljoonaa euroa.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

KPMG on antanut 3.5.2023 raportin Työterveyslaitoksen tilivuoden 2022 tilinpäätöstarkastuksesta. Tilintarkastuskertomuksen mukaan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

4. Toimenpiteet

4.1 Työterveyslaitokselle ehdotetut toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksessa esittämiin näkemyksiin.

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa valtionosuus- ja liiketoiminnan eriyttämisen seurannan, valvonnan ja raportoinnin kehittämistä sekä laitosta koskevan lainsäädännön uudistamisen valmistelua.

Helsingissä 7.6.2023

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sosiaali- ja terveysministeri
Tarkastuspäällikkö

